

Nyhamre skola

Plan mot kränkande behandling 2024/2025

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter	4
2	Förskolans och skolans uppdrag	5
	2.1 Barnen och elevernas delaktighet.....	5
	2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet.....	5
	2.3 Personalens delaktighet.....	5
	2.4 Förankring av planen.....	5
3	Utvärdering	7
	3.1 Utvärdering av fjolårets plan.....	7
	3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	7
	3.2 Årets plan	8
4	Kartläggning.....	9
	4.1 Kartläggningsmetoder	9
	4.2 Områden som berörs av kartläggningen.....	9
	4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen	9
	4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	9
	4.5 Resultat.....	9
	4.6 Analys	9
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	11
	5.1 Kommande utvecklingsinsatser.....	11
	5.1.1 Normer och värden.....	11
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier	13
	6.1 Barn, elever och vårdnadshavare.....	13
	6.2 Personal anmäler kränkning	13
	6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra	13
	6.3.1 Utred vad som hänt	13
	6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	13
	6.3.3 Följ upp och utvärdera.....	14
	6.3.4 Dokumentera	14
	6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	14
	6.4.1 Utred vad som hänt	14
	6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna	15

6.4.3	Följ upp och utvärdera.....	15
6.4.4	Viktigt att dokumentera.....	15
7	Begrepp	16
7.1	Diskriminering	16
7.2	Direkt diskriminering	16
7.3	Indirekt diskriminering.....	16
8	Trakasserier och kränkande behandling	17
8.1	Trakasserier	17
8.2	Kränkande behandling.....	17
8.3	Sexuella trakasserier.....	17
9	Repressalier	18
10	Diskrimineringsgrunder	19
10.1	Kön.....	19
10.2	Könsidentitet eller könsuttryck	19
10.3	Etnisk tillhörighet.....	20
10.4	Religion eller annan trosuppfattning	20
10.5	Funktionsnedsättning	20
10.6	Sexuell läggning.....	21
10.7	Ålder.....	21

1 Grunduppgifter

Nyhamre skola är Bollnäs kommuns största grundskola. Där går 358 elever från årskurs F till 6. Skolan har två eller tre paralleller i varje årskurs. Fem elever har tagit emot rätten till anpassad grundskola. Eleverna går integrerade i grundskolan. 190 elever är inskrivna på skolans fritidshem.

62 personer arbetar på skolan. Det är en minskning med sju personer jämfört mot förra läsåret.

26 grundskollärare. 96% är legitimerade och behöriga. Samtliga kompetenser utom spanska, franska och hem- och konsumentkunskap finns på skolan.

5 förskollärare. 100% är legitimerade och behöriga.

2 speciallärare

4 studiehandledare. 100% är utbildade och behöriga.

3 lärarassistenter

10 elevassistenter

8 fritidspedagoger. 50% är legitimerade och behöriga.

1 IT-stödjure

Skolans organisation bygger på att ett arbetslag med lärare samverkar och tar gemensamt ansvar för en årskurs. I varje årskurs går 50–65 elever och tre eller fyra lärare med olika ämnesbehörigheter arbetar där. Med stigande ålder ökar ämnesspecialiseringen. Arbetslagen är organiserade så att det ska vara möjligt att vara två undervisande lärare i ämnena engelska, matematik och svenska som andraspråk. I SO och NO ämnen och teknik förstärks med studiehandledning.

Under läsåret 2022–2023 utarbetades övergripande mål för Nyhamre skola. De övergripande målen utarbetades i process med alla anställda på skolan:

- Alla elever ska känna sig trygga och trivas på Nyhamre skola.
- Vi arbetar tillsammans så att eleverna lyckas och utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar och mot utbildningens mål.
- Vi har ett gott samarbete mellan hem och skola för elevernas bästa.

Rektorn ansvarar för planen mot kränkande med behandling men alla personal deltar i arbetet och utvärderingen. Arbetet pågår under hela läsåret men fokuseras särskilt vid läsårets slut, nästa läsårs början, studiedag i september och under höstlovet.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Eleverna har varit delaktiga genom återkommande samtal kring studiero, trygghet och trivsel och förväntan på varandra både på klassråd, vid riktade samtal och trygghetsvandring.

Eleverna får också lämna sina synpunkter anonymt via kommunens/Skolinspektionens enkäter.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna har varit delaktiga via utvecklingssamtal, föräldramöten (både per klass och i språkgrupper) och spontana samtal,

Vårdnadshavarna har också möjlighet att lämna synpunkter anonymt via Skolinspektionen/kommunens enkät.

Bollnäs kommun erbjuder alla vårdnadshavare att lämna synpunkter anonymt via kommunens hemsida. Nyhamre skola har inte mottagit några klagomål eller synpunkter vis synpunktshanteringen under det gångna året.

2.3 Personalens delaktighet

Personalen deltar genom att studera och analysera resultatet av elevenkäten. Utifrån analysen tas förslag till åtgärder fram. Åtgärderna genomförs och utvärderas utifrån nästa elevenkät och samtal med eleverna om deras upplevelse av trygghet och trivsel. Arbetet är ständigt pågående och genomförs i process med alla pedagogisk personal.

2.4 Förankring av planen

Analysen inleds i juni och fortsätter i augusti. Analysen genomförs både i arbetslag och i hela personalgruppen. Fördjupande diskussioner förs med elever under september och åtgärder beslutas på studiedag i september och i slutet av oktober.

All pedagogisk personal är delaktig i hela processen och eleverna deltar återkommande under arbetets gång.

Det färdiga resultatet presenteras för eleverna och görs tillgängligt för vårdnadshavare via Unikum och på skolans hemsida.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Utvärderingen av genomförda åtgärder och insatser genomförs i juni, först i grupp med hela personalen och sedan i arbetslag.

Resultatet av utvärderingen ligger till grund för nya åtgärder och upprättandet av ny plan.

Rektor leder och sammanställer arbetet. Sammanställning presenteras för hela personalgruppen,

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Prioriterade områden och insatser 2023–2024:

Eleverna ska uppleva att de har studiero.

- Alla elever har alltid fasta platser.
- Det finns en vuxen på plats i lokalen då eleverna kommer.
- Gemensam lektionsstruktur. (Startuppgift-lektionens mål-att göra-avslut)
- Trafikljus
- Definition av studiero.
- Lyfta fram positiva ledare – elever som gör rätt.

Motverka kränkande behandling

- Reviderade ordningsregler
- Gula kort
- Diskussionsfrågor kring trygghet och trivsel
- Trygghetsvandring
- Vuxennärvaro

Vi har också fokuserat extra på att höja normmedvetenheten hos personalen och att inventera och utveckla former för delaktighet.

Samtliga insatser har genomförts.

Det uppmätta indexvärdet för studiero vid elevenkäten 2024 blev 6.6 vilket är godkänt resultat en utveckling gentemot förra läsårets 6.1. Det totala resultatet för 1–6 skolor i Bollnäs kommun är 5.5.

Det VT24 uppmätta indexvärdet för att förhindra kränkningar är 7.9 och för trygghet 8.6 jämfört mot 7.5 och 8.4 VT23 vilket betyder att det skett en positiv resultatutveckling för båda områdena.

Det totala indexvärdet för 1-6 skolor i Bollnäs kommun VT24 är 6.6 för förhindra kränkningar och 7.6 för trygghet.

3.2 Årets plan

Planen kommer att utvärderas under perioden augusti till oktober 2025. Resultatet från 2025 års elevenkät kommer att användas vid utvärderingen tillsammans med synpunkter och erfarenheter från elever och personal.

Rektor ansvarar för att utvärderingen genomförs.

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Analys av resultat från elevenkät.

Elevsamtal

Trygghetsvandring

Föräldramöte i språkgrupper

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Kommunenkät

Analyssamtal i arbetslag

Genomgång på konferens

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Elevsamtal

Utvecklingssamtal

Föräldramöte

Kommunenkät

4.5 Resultat

4.6 Analys

I analysamtal i arbetslag och i hela kollegiet identifierades följande framgångsfaktorer för att skapa en trygg skolmiljö där eleverna trivs och har goda förutsättningar för lärande:

- Samsyn - samspelta vuxna.
- Struktur och tydliga rutiner
- Vuxennärvaro. Tydlig fördelning resurser – vem är vart när?
- Fokus på det positiva.
- Återkoppla och peppa
- Modellera
- Ge eleverna mer inflytande.

Följande analysfrågor användes:

- Hur ser resultatet ut för er årskurs? Vad sticker ut? På vilka områden har ni goda resultat? På vilka områden har ni mindre goda resultat? Finns det områden där det finns stora skillnader mellan pojkar och flickor? Vilka i så fall?
- Vad skulle kunna förklara att resultaten ser ut som de gör?
- Hur kan vi vuxna anpassa vårt bemötande och vår struktur för öka våra elevers upplevelse av trygghet, trivsel och lust att lära utifrån de givna resultaten?
- Vilka utvecklingsområden behöver ni i er årskurs fokusera på under nästa läsår? Vad kan utvecklas och förfinas?
- Vilka områden tänker ni att vi på skolan behöver utveckla och förbättra?

Synpunkterna från respektive arbetslag sammanställdes av rektor och analyserades vidare i hela kollegiet.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Vi har ett aktivt och målinriktat arbete för att motverka alla typer av kränkningar. Det är ett fokusområde för oss på skolan och i fritidshemmet. Vi har arbetat med Skolinspektionens material för att få stöd i vad som är framgångsrika arbetssätt för att motverka kränkningar. Vi har arbetat mycket för att öka delaktigheten hos eleverna genom gruppdiskussioner. Vi har också gjort trygghetsvandringar och arbetat med klassuppgifter via skolans Friendsgrupp för att få veta var och när kränkningar sker. Vi har hög schema-lagd vuxennärvaro i samtliga lokaler på skolan. Vi har också arbetat med diskussionsuppgifter för att vi i personalgruppen ska bli medvetna om vår egen inställning och roll i arbetet med att motverka kränkningar vilket är en nyckelfaktor för att arbetet ska bli framgångsrikt.

Vi har ett nära samarbete med vårdnadshavare för att motverka kränkningar och för att alla elever ska kunna känna sig trygga i skolan. VT22 infördes ett system där vi meddelar vårdnadshavare även vid mindre förseelser, vid fjärde tillfället kallas elev och vårdnadshavare för ett möte med rektor.

Inför läsåret 22–23 uppdaterades skolans regler och skickades hem till samtliga vårdnadshavare.

Vi har många gemensamma aktiviteter på skolan för att stärka sammanhållningen och trivseln på skolan. Vi har också en gemensam skolsång, Nyhamre sången.

Vi ska under det kommande läsåret fortsätta att arbeta för att **öka elevernas upplevelse av studiero och för att motverka alla former av kränkningar.**

Vi ska utveckla våra former för delaktighet för att eleverna ska uppleva att de har mer inflytande.

Vi behöver arbeta mer med källkritik för att eleverna ska bli medvetna om att allt de ser eller läser inte behöver vara sant.

Läsåret 24–25 kommer vi att fokusera extra mycket på bemötande och positiv återkoppling för att stärka eleverna självkänsla.

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
Eleverna utvecklar sitt kritiska tänkande och förstår att allt inte alltid är som det framställs.	Lektion med skolbibliotekarierna	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Gemensamt arbete med skönlitteratur	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Utbildningsserie från UR	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
Motverka alla former av kränkande behandling.	Ordningsregler	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Gula kort/SMS	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Förväntansdokument	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Schemalagd vuxennärvaro under hela skoldagen.	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Vuxen följer med eleverna ut från skolan.	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
Eleverna upplever att de har studiero.	Fasta platser	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Vuxen på plats i klassrummet	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Fast lektionsstruktur	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Trafikljus	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Definition av studiero	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	
	Lyfta fram positiva ledare	2025-10-31	Marie Andersson, Mikaela Jonsson	

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Prorenata. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säkra på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska utredningen genomföras av person utsedd av skolchef.

Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)